



# Buletin INFORMATIV

nr. 10 (161) • OCTOMBRIE • 2005

---

## MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR

### CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE

013701 București • Piața Presei Libere nr. 1 • corp B 1  
• etaj V / VI • telefon/fax 317 89 70  
www.centrul-cultura-traditionala.ro  
e-mail: contact@centrul-cultura-traditionala.ro

Director: Oana Gabriela PETRICĂ

---

#### Correspondențe speciale:

CENTRUL NAȚIONAL  
DE CREAȚIE POPULARĂ - REPUBLICA MOLDOVA  
Chișinău • str. Nicolae Iorga 15 • telefon 0992/245596  
• fax 0992/245593

Director: Iustina SCARLAT

---

Redactor coordonator: Oana Gabriela PETRICĂ

Colectiv redacțional: Mihaela CIORCILĂ • Dănuț DUMITRAȘCU

Elena GAVRILUȚIU • Mirela PARASCHIV

Producție și difuzare: Mariana COMAN

---

Coperta I - Petru MIHUȚ (Brusturi, județul Arad) - *Nuntă țărăneasă*

Coperta IV - Vasile POPOVICI (Reșița, județul Caraș-Severin) - *La cabană*

Fotografii din Arhiva CNCPCT

---

ISSN 1224 - 6921

---

Tehnoredactare: Anca Cristina VERGULESCU

---



Gheorghe MUNTEANU (Murani, județul Timiș) - *A venit toamna...*

Fotografie din Arhiva CNCPC



---

*Mulțumim tuturor colaboratorilor pentru sprijinul acordat și așteptăm în continuare informațiile și articolele dumneavoastră pentru Buletinul Informativ.*

---

# *Buletin* **INFORMATIV**

**nr. 10 (161) • OCTOMBRIE • 2005**

---

## **CUPRINS**

### **Ecouri**

Prof. univ. dr. Nicolae CONSTANTINESCU  
*Festivalul de folclor „Cântecele Oltului”,  
ediția a XXXVII-a, Călimănești, august 2005*.....2

Dr. Iuliana BĂNCESCU  
*Târgul de pâine - București, 17-18 septembrie 2005*.....6

**Agenda - octombrie 2005**.....10

### **Dezbateri**

Dr. Sabina ISPAS  
*Câteva observații asupra necesității elaborării unei legi privind  
protejarea patrimoniului imaterial folcloric*.....27

### **Programe de cercetare**

Dr. Iuliana BĂNCESCU  
*Valori actuale ale culturii populare religioase*  
*Sfânta Cruce în tradițiile românilor*.....36

### **Breviar**

Iuliana CĂRNARU  
*Crizantemele nu vor mai avea același farmec în nici o toamnă*...39

### **In memoriam**

*Gheorghe C. Mihalcea*  
Articol de Olimpiu VLADIMIROV .....42

### **Noi apariții editoriale**

Drd. Corina MIHĂESCU  
*Traian Zorzoliu, „Fântânile drăgăneștenilor”, Centrul Județean pentru  
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Olt, 2005*.....44

## *Ecouri*

### **Festivalul de folclor „Cântecele Oltului”**

Ajuns anul acesta la cea de-a 37-a ediție, ceea ce face din el unul din cele mai longevive și prestigioase festivaluri de folclor din țară, intrat de acum în istorie, „Cântecele Oltului” a reunit la Călimănești - Vâlcea, locul lui tradițional de desfășurare, în zilele de 20-21 august, 10 formații din nouă județe, înșirate pe cursul marelui râu, de la izvoare până la vărsare (Harghita, Brașov, Sibiu, Olt, Teleorman și, desigur, Vâlcea), în apropierea acestuia (Dolj, Argeș) sau mai departe (Constanța). Festivalul, organizat de Consiliul Județean Vâlcea, prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vâlcea, Primăria Călimănești și Casa de Cultură Călimănești, s-a desfășurat după un „scenariu” de succes (parada portului popular, spectacolul-concurs, colocviu științific, festivitate de premiere și spectacol de gală), pus la punct și dus până la capăt cu energie și discreție de doamna Elena Stoica, directorul CJCPCT Vâlcea, în ciuda unor (mari) dificultăți create de ploile abundente și inundațiile din vara acestui an. Suficient să spunem că una dintre formații a trebuit, pentru a ajunge la timp la festival, să „forțeze”, cu un tractor, în loc de mașină amfibie, cursul unui pârâu ieșit din matcă, iar concursul de interpretare, proiectat să se desfășoare pe scena în aer liber, amenajată în parcul din fața Casei de Cultură, chiar pe

malul Oltului, care se prăvălea vijelios la vale, a trebuit să fie mutat în sală, cu toate inconvenientele presupuse de aceasta.

Cele zece ansambluri/formații artistice participante au fost reprezentative pentru zonele etnofolclorice din care veneau și pentru tendințele actuale ale mișcării artistice de amatori din România. Marea lor majoritate provin din mediul rural, distincția rural - urban fiind încă operantă în acest caz, grupurile sătești, alcătuite din și conduse de oameni ai locurilor respective, punând un accent deosebit

pe relevarea specificului local, chiar dacă maniera de a ajunge la acest deziderat a fost diferită, în funcție de condițiile locale și de viziunea celor care au pus spectacolele în scenă. Vreau să spun că, de exemplu, Ansamblul de dansuri și obiceiuri „Coconița” din Brateiu - Sibiu, condus de Ana Muscă, a pus în valoare repertoriul folcloric al grupului de femei și costumul tradițional local, fără prea mari sau prea vizibile intervenții de regie, la fel ca și Ansamblul folcloric „Munțișor” din Arefu - Argeș, condus de profesorii Angela și Cezar Bădescu, suita de dansuri locale, interpretate de mai multe generații de dansatori și cântecele zise din solz de pește având o notă de firesc, de autenticitate indubitabilă.

În aceeași notă s-a situat și performanța Ansamblului de cântece și dansuri „Ticușul Nou” al Căminului Cultural din Comana - Brașov, alcătuit tot din localnici, conduși cu o mână sigură de instructorul Dumitru Gheorghe, Ansamblul „Dor de plai” din localitatea Glăvile - Vâlcea, sub conducerea artistică a prof. Anton Burda, ce a adus pe scenă interpreți de vârste diferite, care au performat cu naturalețe piese din repertoriul local.



Alte formații au propus reconstituiri, pentru scenă, pe baza unei bune documentări de teren și de arhivă, a unor obiceiuri, cântece și dansuri din microzona etnofolclorică de baștină. Așa au procedat, cu bune rezultate, Ansamblul de cântece și dansuri „Dârjovul” al Căminului Cultural Valea Mare - Olt (îndrumători: Loredana Streche și Ion Georgescu, pentru partea muzicală, Sora Dumitru și Sandu Riza, pentru coregrafie), Ansamblul „Dunărica” al Căminului Cultural din Năsturelu - Teleorman, condus de Florea Simion, un remarcabil instrumentist și solist vocal, secondat de coregraful Ion Dulgheru, Ansamblul „Alunelul” din Pielești - Dolj, sub îndrumarea directorului artistic Marinela-Daniela Paciurea, conducerea muzicală - Ion Cârstoiu, scenariul și coregrafia - Margareta Chiurtu.

Uneori a fost vorba de mai mult decât o simplă reconstituire, recurgându-se la ceea ce în etnologie se numește „reinventarea tradiției”, cum s-a întâmplat cu formațiile, românești și secuiești, din Harghita, unde rolul instructorului, al animatorului (conducere artistică - Doru Viorel Ciobâcă, conducerea muzicală - Eugen Pătruț, coregrafia - Ioan Savu) a fost determinant. În fine, a treia categorie de formații participante e compusă din ansamblurile din mediul urban, profesioniste sau semiprofesioniste, precum „Pandelașul” al Primăriei orașului Medgidia, județul Constanța, coregrafia - Virgil Prodan, conducerea muzicală - Nicolae Gheorghe, și „Doina Oltului” al Casei de Cultură din Călimănești, ansamblu recent reînființat, condus de prof. Aurel Cincă, secondat, pentru partea de coregrafie, de Florin Bușui, ansambluri aflate în căutarea identității.

Pe fundalul spectacolelor prezentate de cele zece formații s-au desfășurat concursurile festivalului: concursul de frumusețe dotat cu Premiul „Frumoasa Oltului”, concursul de interpretare vocală și instrumentală „Doina Oltului”, concursul pentru cel mai frumos costum. Având în vedere situația concretă „din teren”, juriul - alcătuit din dr. Sabina Ispas, directorul Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu” al Academiei Române, prof. univ. dr. Nicolae Constantinescu, șeful Catedrei de Etnologie și Folclor de la Facultatea de Litere, Universitatea din București, Elena Gavriluțiu – șef sector Editare, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, prof. Elena Stoica, directorul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vâlcea au acordat premii speciale pentru tinerii interpreți, premii de interpretare pentru pseudo-

instrumente muzicale, un premiu special de virtuozitate pentru un tânăr călușar, după cum se poate vedea din palmaresul alăturat.

Membrii juriului și alți invitați au avut o întâlnire de lucru colocvială cu participanții - conducători, organizatori, instructori, animatori. Dincolo de relevarea dificultăților pe care activitatea culturală le întâmpină pe plan național, datorită problemelor financiare (din acest punct de vedere, bunăvoința, înțelegerea, darea de mână ale unor Mecena locali fiind de neprețuit), discuțiile au relevat importanța capitală a inițiativei locale, individuale, contribuția substanțială a reprezentațiilor puterii locale la susținerea mișcării artistice de amatori (multe formații au fost conduse sau însoțite de primarii localităților respective, iar ing. Ilie Amuzan, primarul orașului Călimănești s-a implicat direct în organizarea Festivalului), rolul extrem de important, decisiv, *sine qua non* al școlii și al slujitorilor ei, învățători și profesori, la învățarea și perpetuarea tradiției, la revigorarea și perpetuarea ei, ca un răspuns bine cumpănit la provocările din ce în ce mai dure ale globalizării, la tendințele din ce în ce mai accentuate de ștergere a diferențelor, de standardizare și uniformizare. Prezența tinerilor și a copiilor, unii de vârste foarte fragede, în ansamblurile care au evoluat pe scena de la Călimănești mi-a dat sentimentul stenic că, fără a ne izola, folclorul, cultura populară, în variantele lor locale, aduse pe scenă, sub forma spectacolului de festival, pot contribui la menținerea identității și individualității noastre.

Vă prezentăm, în continuare, palmaresul festivalului.

#### Concursul „Frumoasa Oltului”

Andreea Camelia Paciurea (Dolj)

#### Concursul de interpretare

##### Proba vocală

*Premiul I:* Florea Simion (Teleorman)

*Premiul II:* Elena Fircă (Vâlcea)

*Premiul III:* Angela Muscă (Sibiu)

##### Proba instrumentală

*Premiul I:* Gheorghe Buliuță - clarinet (Constanța)

*Premiul II:* Marcela Diță - caval (Dolj)

*Premiul III:* Loredana Streche - nai (Olt)

Premii pentru purtătorii de costum:

*Premiul I:* Bogdan și Monica Pitecaș (Brașov)

*Premiul II:* Galaczy Zuzsana și Erös Felix (Harghita)

*Premiul III:* Marian și Violeta Cambera (Teleorman)

#### Premii speciale:

*Premiul pentru interpretare la pseudo-instrument*

Mihaela Șelaru (Argeș)

*Premiul pentru interpretare la instrument tradițional*

Dicu Gheorghe (Argeș)

*Premiul pentru virtuozitatea interpretării Călușului*

Dan Alexandru (Olt)

#### Premii acordate tinerilor interpreți vocali

*Premiul I:* Elena Cuculici (Vâlcea)

*Premiul II:* Daniel Feraru (Dolj)

*Premiul III:* Teodora Suci (Harghita)

#### Premii acordate tinerilor interpreți instrumentiști

*Premiul I:* Iosif Rodboșan - saxofon (Brașov)

Premiile au fost oferite de Primăria Orașului Călimănești.

**Prof. univ. dr. Nicolae CONSTANTINESCU**

## Târgul de pâine

București, 17-18 septembrie 2005

O manifestare care deja s-a impus în peisajul cultural bucureștean este *Târgul de pâine*, organizat de Centrul Cultural „Mihai Eminescu” și Primăria sectorului 2 și aflat la a V-a ediție.

Cadrul manifestării este unul deosebit, Parcul Național din București, unde organizatorii au reconstituit atmosfera satului românesc la ceas de sărbătoare.

Au fost prezenți peste 200 de creatori populari, care au adus cu ei vechi meșteșuguri românești tradiționale. Meșterii au prezentat

lucrări finite (ceramică, cioplitori în lemn, icoane pe lemn și pe sticlă, împletituri în papură, țesături, covoare, ouă încondeiate, costume populare și multe altele) și au făcut demonstrații practice, spre deliciul celor prezenți.

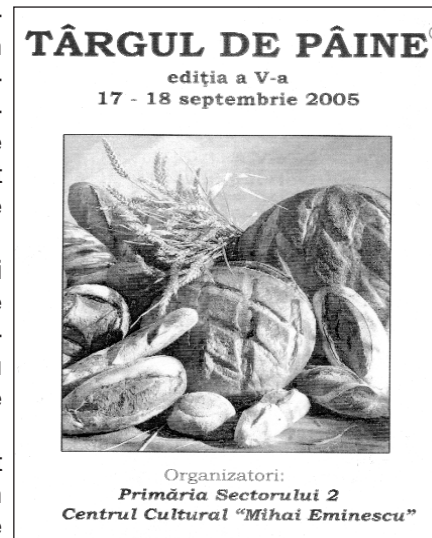
Dar, desigur, cele mai delicioase au fost produsele din pâine și patiserie tradițională realizate pe loc sau aduse de țărani din diverse zone ale țării.

La fața locului au fost instalate cuptoare de pâine în care s-au copt produse realizate de țărani veniți din

toate zonele țării. Au fost instalate patru cuptoare fixe, reconstituite după cuptoare tradiționale din diverse zone ale țării - Muntenia, Moldova, Maramureș -, șase vetre de foc, șase țesturi, în care s-au realizat diverse tipuri de pâine - din făină, din mălai, cu cartofi, colaci, turte, pâine de țest. S-au făcut și bucate alese: sarmale de diverse tipuri (cu carne, crupe - porumb zdrobit, ciuperci), plăcinte realizate în diverse tehnici și cu ingrediente specifice mai multor zone (cu brânză dulce, cu brânză sărată și mărar, vârzări - plăcintă cu varză, plăcinte crețe - cu smântână), cozonaci (cu nucă, cu cacao, cu rahat), precum și alte produse de patiserie tradițională, de care s-au bucurat toți cei prezenți, așa cum prevede ospitalitatea tradițională românească.

În spațiile interioare ale târgului s-au organizat expoziții având ca punct central simbolurile de bază ale românilor: satul, pâinea și icoana.

*Drumul Pâinii* s-a intitulat expoziția care a prezentat legătura dintre viața omului și pâine, istoricul cuptoarelor tradiționale, demonstrații practice, realizată fiind de specialiști ai Muzeului Județean de Etnografie Olt. Expoziția documentară *Satul românesc - liniștit, înainte de potop* a prezentat satul românesc tradițional și



obiceiurile cotidiene ale țăranilor, fiind realizată de Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia. În sfârșit, *Icoana* a fost titlul expoziției de pictură a unei tinere artiste din București, Oana Maria Manta.

S-au prezentat, alături de obiceiurile românești, și obiceiuri și tradiții ale minorităților (maghiari, germani, rromi, turci, tătari, ruși lipoveni, evrei), cu dansuri și cântece tradiționale, costume populare, precum și cu standuri la care au expus produse alimentare specifice (pască, kurtos kolac, serai-igli, baclava, colaci și altele).

Am remarcat prezența în cadrul târgului a pâinii rituale, prezente la principalele momente din viața omului (naștere, nuntă, înmormântare), ca și a unor diverse sortimente de pâine din Republica Moldova, de care au putut să se bucure și cei prezenți.

Târgul s-a deschis cu o nuntă tradițională românească, alaiul sosind la fața locului călare pe cai și fiind întâmpinat, așa cum este tradiția, cu pâine, vin și cu muzică populară.

Au fost prezente formații de muzică și dansuri populare din Brașov, Hunedoara, Slobozia, Ampoiața (Alba), București și Republica Moldova, ca și formații folclorice ale tătarilor, rușilor lipoveni și evreilor din România.

Am remarcat anul acesta mai marea amploare pe care a luat-o festivalul, ca și avantajul organizării unei manifestări folclorice într-un spațiu deschis, unde frumusețea naturală s-a îmbinat cu cea artistică. Fericita combinație dintre cultură și agrement pe care au reușit să o realizeze organizatorii a fost, credem, cea mai bună idee pe care aceștia puteau să o ofere bucureștenilor pentru un weekend, momentul cel mai potrivit pentru organizarea unei astfel de manifestări.

Răspunzând exigențelor științifice, dar și nevoilor bucureștenilor din sectorul 2 și nu numai, manifestarea a constituit un succes.

În continuare, voi prezenta două rețete tradiționale care s-au bucurat de mare succes printre „degustători“.

#### *Pască cu smântână*

400 g aluat de cozonac, 500 g brânză de vaci, 125 g unt, 150 g smântână, 4 ouă, vanilie, stafide, coajă rasă de lămâie, o lingură de făină, zahăr, sare

Brânza se scurge într-un tifon până nu mai are zer, apoi se trece prin sită. Untul se trece și el prin sită. Se amestecă brânza, untul, smântâna, coaja de lămâie, vanilia și făina. Ouăle se amestecă în

compoziție împreună cu stafidele. Se adaugă, după gust, zahăr pudră.

Se unge o tavă cu unt topit și se tapetează cu pesmet, se întinde o foaie de un centimetru și se pune în tavă. Din aluat se fac suluri răsucite și se lasă să crească separat. Când a mai crescut aluatul, iar cuptorul este suficient de încins se pune pe marginea tăvii cununa împletită, iar la mijloc se pune umplutura. Se mai pun două șuvițe de aluat în cruce, peste brânză.

Un gălbenuș se amestecă cu zahăr și se unge brânza și cununa.

Se adaugă stafidele și se presară peste brânză. Se dă tava la cuptor până se coace și se rumenește bine, dar să nu se ardă.

Când scoatem pasca din cuptor, învelim fundul și pereții tăvii timp de 2 minute cu un șervet udat în apă rece pentru a putea scoate pasca mai ușor din formă. Se lasă 10 minute să se întărească. Apoi se scoate ușor, să nu se rupă și se pune pe un platou.

#### *Plăcintă creață*

400 g făină, 5 linguri de untură, 200 g brânză telemea, 6 ouă, o ceașcă de lapte prins

Se face un aluat din apă și făină. Se împarte aluatul în 4 bucăți și se întind 4 foi. În mijlocul fiecărei foi se pune o lingură de untură. Fiecare foaie se întinde cât tava. Separat, se rade brânza și se freacă cu 5 ouă. Amestecul se împarte și se întinde pe cele 4 foi, care se împăturesc. Se unge tava, se potrivesc plăcintele. Se bat laptele prins și oul rămas peste plăcintă și se lasă la cuptor ca să se rumenească.

(Rețete din Muntenia)

**Dr. Iuliana BĂNCESCU**

*Agenda\****MANIFESTĂRI FOLCLORICE****Alba**

15-16 octombrie – Ocna Mureș  
„Mureș, pe marginea ta“ - festival interjudețean de muzică populară.

**Arad**

17-18 octombrie – Pecica  
Festivalul folcloric al minorității maghiare.

**Bihor**

2 octombrie – Oradea  
Festivalul cântecului, portului și dansului popular din Bihor. Participă formații reprezentative din județ.

**Bistrița-Năsăud**

17-18 octombrie – Vița  
Festivalul formațiilor de dans aparținând minorității maghiare.

\*N.R. Informațiile de la această rubrică sunt furnizate de centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale. Pentru confirmări, vă rugăm consultați organizatorii.

**Brașov**

1 octombrie – Săcele  
Sărbătoarea etnofolclorică a ceangăilor.  
25 octombrie – Moeciu  
„Focul lui Sânmădru“ - manifestare etnofolclorică tradițională.

**Buzău**

7-9 octombrie – Soroca, Republica Moldova  
Ansamblul folcloric „Plaiurile Mioriței” al CJCPCT Buzău participă la „Festivalul viei și vinului”.  
14-16 octombrie – Pleșcoi  
Festivalul vinului și al cârnaților de Pleșcoi.

**Caras-Severin**

13-14 octombrie – Oțelu Roșu  
Festivalul folcloric „Afilon Lațcu”, ediția a IX-a.

**Cluj**

8-9 octombrie – Triteni  
Festivalul-concurs de interpretare a muzicii populare (voci bărbățești) „Ion Cristoreanu”.  
16 octombrie – Cluj-Napoca  
Festivalul dansului fecioresc, ediția a XXI-a.

**Constanța**

25-26 octombrie – Capidava  
„Focul de Sfântul Dumitru“ - ceremonial nocturn de înnoire a timpului calendaristic.  
25-27 octombrie – Topalu  
Festivalul-concurs de interpretare a cântecului popular tradițional românesc „Dan Moisescu”, ediția a X-a.



**Galati**

8-9 octombrie – Galați  
Spectacole folclorice susținute de Ansamblul „Doina Covurluiului” și Fanfara „Valurile Dunării” prilejuite de „Ziua recoltei”.

15-16 octombrie – Galați

„Dor de Dunăre” - festival județean de muzică populară.

29 octombrie – Galați

„Sărbătoarea cântecului și jocului horincean” - festival folcloric organizat de Ansamblul „Doina Covurluiului” și Secția de cercetare, conservare și valorificare a tradiției și creației populare a Centrului Cultural „Dunărea de Jos” – Galați.

**Harghita**

2 octombrie – Lunca de Sus

A XXIX-a ediție a Festivalului ceangăilor.

**Hunedoara**

8-9 octombrie – Curechiu (com. București)

„Pe urmele lui Horea, Cloșca și Crișan” - manifestare folclorică.

**Iasi**

8-9 octombrie – Iași

„Trandafir de la Moldova” - festival național de cântec și joc tradițional, ediția a XXXVII-a. Participă ansambluri reprezentative din cele mai importante zone ale țării și ansambluri ale românilor din Bulgaria și Republica Moldova.

**Maramures**

8-9 octombrie – Remeți

„Obiceiuri de toamnă la ucraineni”, ediția a VI-a.

8-9 octombrie – Cicârlău

„Alină-te dor, alină” - festival de folclor, ediția a XII-a.

**Mehedinti**

6 octombrie – Vânju Mare

„Festivalul viei și vinului”, care cuprinde și un spectacol folcloric susținut de ansamblul Centrului Cultural Mehedinți.

**Olt**

27-28 octombrie – Drăgănești-Olt

„De la Drăgănești la vale” - festival interjudețean de doine și balade, ediția a XXX-a.

**Prahova**

23 octombrie – Aluniș - Căminul Cultural

„Sărbătoarea satului” - ediția a VI-a; participă soliști și formații folclorice din: Aluniș, Ștefești, Berteza și Drajna.

23 octombrie – Cocorăștii Mislii

„Sărbătoarea recoltei”, ediția a II-a – spectacol folcloric, târg și horă.

28-30 octombrie – Vălenii de Munte

„Serbările toamnei la Vălenii de Munte”, ediția a VII-a - spectacole folclorice, târg de produse agricole și meșteșugărești; se organizează, în aceeași perioadă, Concursul național de interpretare a muzicii populare „Irina Loghin” și „Festivalul țuicii”.

**Satu Mare**

29 octombrie – Satu Mare

Concurs al formațiilor folclorice din gimnazii și licee, ediția I.

**Sălaj**

16 octombrie – Zalău

Parada obiceiurilor legate de recoltarea strugurilor și Festivalul dansurilor populare maghiare.

**Sibiu**

8 octombrie – Gura Râului

„O vedetă populară” – spectacol folcloric transmis în direct de TVR1

14 octombrie – Cârța

Întâlniri în cadrul ciclului “Vetre folclorice” - Țara Oltului.

**Suceava**

8-9 octombrie – Cernăuți (Ucraina)  
CJCPCT Suceava, cu sprijinul Consiliului Județean Suceava, participă la Festivalul internațional de folclor „Întâlniri bucovinene“.

9 octombrie – Dolhești  
„Hora mare“ - festivalul ansamblurilor folclorice locale, ediția a XVIII-a.  
Organizatori: Consiliul Județean Suceava, CJCPCT Suceava, Primăria și Căminul Cultural Dolhești.

16 octombrie – Vama  
„Hora de la Vama“ - festival al ansamblurilor folclorice locale, ediția a X-a.  
Organizatori: Consiliul Județean Suceava, CJCPCT Suceava, Primăria și Căminul Cultural Vama.

**Teleorman**

12-14 octombrie – Alexandria  
Festivalul-concurs național de muzică populară „Liviu Vasilică“, ediția a II-a.

**Timiș**

2 octombrie – Lovrin, Periam  
Spectacole de folclor susținute de Ansamblul folcloric „Banatul“.

6 octombrie – Timișoara - Teatrul Maghiar  
Premieră a Ansamblului folcloric „Banatul“.

8-9 octombrie – Timișoara - Muzeul Satului  
„Serbările toamnei“ - spectacole folclorice susținute de ansamblurile „Banatul“ și „Bujorul“.

**Tulcea**

30 octombrie-1 noiembrie – Isaccea  
„Sărbătoarea recoltei“, ediția a III-a - spectacole de folclor și expoziții de produse agricole.

**EXPOZIȚII, TABERE, TÂRGURI****Arges**

29-30 octombrie – Pitești - Muzeul Județean  
Expoziție națională de artă naivă, ediția a XXXVII-a.

**Bihor**

1-2 și 8-9 octombrie – Oradea  
„Toamna orădeană“ - expoziția artiștilor plastici amatori.

30 octombrie – Beiuș  
Expoziție de artă populară și artă plastică. Participă creatori populari și artiști plastici din localitățile: Beiuș, Budureasa, Ceica, Ceișoara, Pietroasa, Ștei.

**București**

10-20 octombrie – Palatul Șuțu  
Centrul Municipal pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale organizează expoziția de pictură a artiștilor amatori dedicată sărbătorii Sfântului Dumitru, patronul Bucureștilor.

**Cluj**

15-16 octombrie – Cluj-Napoca  
Salonul județean al vinului.

23 octombrie – Cacova Ierii  
„Târgul merelor și țuicii“ - târgul fructelor de toamnă.

**Constanța**

6-27 octombrie – Constanța - Galeriile „Amfora“  
Expoziție de artă plastică cu lucrări realizate în Tabăra de creație de la Canlia, în perioada 2-12 septembrie.

27 octombrie-10 noiembrie – Constanța - Galeriile „Amfora“  
Expoziția de artă fotografică „Case vechi din lumea satului dobrogean“, realizată de Bebe Pitei.

**Dolj**

22-27 octombrie – Craiova  
Târgul meșterilor populari, organizat în colaborare cu Muzeul Olteniei, Secția Etnografie.

**Galati**

27 octombrie – Galați  
„Tonuri decorative“ - expoziție de pictură și fotografie.

**Harghita**

13 octombrie – Târgu Mureș  
Expoziție de artă fotografică cu materialele realizate în tabăra de la Valea Ghimeșului.

**Mureș**

1-2 octombrie – Târgu Mureș  
Târgul meșterilor populari, ediția a III-a.  
1-9 octombrie – Lunca Bradului  
Tabără de creație - pictură.  
20-30 octombrie – Târgu Mureș  
Expoziție de pictură (Czirjék Lajos) și ceramică (Barabás Dénes).

**Prahova**

8 octombrie – Câmpina - Casa de Cultură „Geo Bogza“  
Salonul de toamnă al pictorilor prahoveni.  
14 octombrie – Breaza - Casa de Cultură „Ion Manolescu“ și Homorâciu (com. Izvoarele)  
Târgul tradițional de Sfânta Parascheva și spectacole de folclor.  
14 octombrie – Salcia  
Expoziție de pictură și grafică; participă creatori din localitate și invitați din: Lapoș, Sângeru, Apostolache și Urlați.

**Sălaj**

20 octombrie – Zalău  
Vernisajul expoziției de pictură a unor artiști plastici din Gyor (Ungaria). Cu acest prilej se face și o prezentare a revistelor de limbă maghiară din Sălaj și Gyor.

**Sibiu**

În luna octombrie, se continuă cercetarea etnofolclorică în zona Văii Hârtibaciului - comuna Roșia, satul Nou.

**Teleorman**

14 octombrie – Alexandria  
Vernisarea expoziției foto-documentare cu temele „Liviu Vasilică și arta populară“ și „Port popular teleormănean“.

**Vâlcea**

6 octombrie – Râmnicu Vâlcea  
„Armonii“ - expoziție de artă plastică la care participă creatori cu lucrări realizate în taberele de vară de la Brădișor și Băbeni.

**CERCETARE****Buzău**

Specialiștii CJCPCT desfășoară, în perioada 20-25 octombrie, cercetări de teren în localitatea Bisoca în vederea organizării Muzeului Satului de Munte.

**Constanța**

Până la data de 31 octombrie a.c., specialiștii CJCPCT finalizează Baza de date privind așezămintele culturale din județ.

**Dâmbovița**

Deplasări în teren în comunele Bărbulețu și Cobia în vederea finalizării studiului „Arta lemnului în Dâmbovița”.

**Dolj**

În perioada 20-21 octombrie se realizează, în localitatea Desa, filmul etnologic „Spargerea sărindarului de obște”.

**Giurgiu**

● În localitatea Bolintin-Vale se cercetează obiceiurile ce se practică de Sfântul Dumitru în legătură cu valorificarea muncii prin târguri. Se organizează „Târgul de la Bolintin”, la care iau parte meșteri populari din întreg județul.

● Miercuri, 26 octombrie, specialiștii CJCPCT fac filmări la biserica din comuna Prundu, ce poartă hramul „Sfântul Dumitru”.

**Gorj**

În cadrul proiectului *Caravana memoriei culturale* (ediția a IX-a), în perioada 1-30 octombrie, în localitățile Bumbesti-Jiu, Crasna, Arcani, Peștișani, se cercetează „Drumul vinului”.

**Ifov**

Se continuă cercetările etnofolclorice în comunele Balotești, Ciolpani, Periș și Nuci.

**ALTE MANIFESTĂRI****Alba**

1 octombrie – Alba Iulia  
„Tinerețe fără bătrânețe” - spectacol artistic dedicat Zilei internaționale a vârstnicilor.

14-15 octombrie – Alba Iulia

Festivalul-concurs național de muzică folk „Ziua de mâine”, ediția I. În cadrul festivalului, vor avea loc trei lansări de albume: Vali Șerban - *Ultimul lup*, Florin Săsărman - *Buchetul* și Mircea Vintilă - *Toți într-o barcă*. De asemenea, vor susține spectacole nume consacrate ale folk-ului românesc, precum Ada Milea, Mircea Baniciu, Vasile Șeicaru.

**Arges**

1 octombrie – Berevoești

„Haz de necaz” - concurs interjudețean de interpretare a umorului popular, ediția a V-a.

21-22 octombrie – Ștefănești - Centrul de Cultură „Brătianu” (Vila „Florica”)

Concursul de creație poetică „Ion Pillat”, ediția a III-a.

**Bacău**

6-9 octombrie – Bacău

Sărbătorirea a 40 de ani de la înființarea casei de cultură a orașului.

7-9 octombrie – Onești

„Zilele culturii călinesciene”, ediția a XXXVII-a.

**Bihor**

6 octombrie – Oradea

„Gala tinerelor talente” - concurs județean pentru tinerii soliști de muzică cultă, populară și ușoară.

30 octombrie – Beiuș

„Săptămâna culturală beiușeană”, în cadrul căreia are loc concursul „Variatăți bihorene”. Participă formații artistice din localitățile: Beiuș, Budureasa, Ceica, Ceișoara, Pietroasa, Ștei.

**Botoșani**

7-9 octombrie – Botoșani

Festivalul-concurs național de creație a piesei de teatru într-un act „Mihail Sorbul”, ediția a VI-a.

25-30 octombrie – Botoșani  
Zilele educației permanente.

### **Brașov**

16 octombrie – Rupea  
Ediția a XXXV-a a „Festivalului cetăților”; participă localități care au avut statut de cetate sau au pe teritoriul lor cetăți vechi.

### **Brăila**

7-9 octombrie – Brăila  
Festivalul național de interpretare a muzicii ușoare românești „George Grigoriu”. Festivalul este deschis tinerilor cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani. Organizatori: Consiliul Județean, CJCPCT Brăila, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune.

### **București**

31 octombrie-1 noiembrie – Bacău - Centrul de Cultură „George Apostu” Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale organizează, cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor și în colaborare cu Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Bacău și Centrul de Cultură „George Apostu”, *Ethnos – zilele filmului etnologic și etnografic*. Participă reprezentanți ai centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale, precum și alți realizatori și specialiști din țară. Cu acest prilej vor avea loc proiecții și dezbateri pe tema „Rolul filmului etnografic în păstrarea patrimoniului cultural”.

\*\*\*

În prima decadă a lunii noiembrie, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale organizează cea de-a XII-a ediție a *Colocviilor CNCPCT* cu tema „Metode și tehnici de cercetare în cultura populară contemporană”. Vor participa specialiști din institutele Academiei Române, cadre didactice din principalele centre universitare, reprezentanți ai CNCPCT, ai centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale, alți invitați.

### **Caras-Severin**

1-2 octombrie – Eftimie Murgu  
Festivalul cultural-artistic al Văii Almăjului, ediția a XI-a.

### **Călărași**

15-30 octombrie – Călărași  
Stagiunea teatrală de toamnă.

### **Cluj**

10-16 octombrie – Cluj-Napoca  
Concurs de fotografii cu tematică etnografică „Fotografia - document etnografic”.

### **Constanța**

3-5 octombrie – Constanța  
„Școala rapsozilor” - cursuri cu tinerii interpreți ai cântecului popular, vocal și instrumental. Organizatori: CJCPCT și Școala Populară de Arte și Meserii.  
18-19 octombrie – Murfatlar  
„Istorie, tradiție și civilizație” - manifestare dedicată împlinirii a 100 de ani de la înființarea Unității de Cercetare Viticolă Murfatlar. În acest context se organizează: masă rotundă, expoziție de inventar viticol, spectacol.

### **Covasna**

12-22 octombrie – Sfântu Gheorghe și localități din tot județul  
Zilele culturale ale toamnei.

### **Dâmbovița**

27-29 octombrie – Târgoviște  
Festivalul național de interpretare a romanței „Crizantema de Aur”.

### **Galați**

20 octombrie – Galați  
„Ce frumoasă ești în miez de toamnă” - spectacol susținut de Școala de Arte.

25 octombrie – Galați  
Concert susținut de Fanfara „Valurile Dunării“ cu prilejul Zilei Armatei Române.

25 octombrie – Galați  
„Fapte culturale la Dunărea de Jos“ - simpozion.

### **Giurgiu**

25 octombrie – Giurgiu  
Festivalul național de creație literară „Dimitrie Bolintineanu“.

### **Gorj**

1-3 octombrie – Tismana  
*Gorjul istoric și cultural* – 620 de ani de la atestarea documentară a localității Tismana.

14 octombrie – Târgu Jiu  
„Epopoea de la Jiu“ - 87 de ani de la luptele de la Podul Jiului - manifestare evocatoare.

15-31 octombrie – Rovinari  
„Zilele orașului Rovinari“.

21-23 octombrie – Târgu Jiu, Runcu  
Festivalul național de umor „Ion Căvănoiu“, ediția XIII-a.

### **Harghita**

21-23 octombrie – Miercurea Ciuc  
Cursuri de formare a adulților cu specializarea director așezământ cultural.

### **Ialomița**

24-30 octombrie – Reviga, Căzănești, Ciulnița, Vlădeni, Făcăieni, Jilavele  
Microstagione teatrală la sate, susținută de Teatrul „Bogdan Petriceicu Hasdeu“ din Cahul - Republica Moldova.

### **Ilfov**

2 octombrie – București  
„Atenție, se cântă!“ - spectacol muzical produs de CJCPCT Ilfov și Societatea Română de Televiziune, care se va transmite în direct pe

TVR2. Își dau concursul: Adrian Daminescu, Oana Sârbu, Horia Moculescu, Silvia Lungeanu, Marius Văduva, Alin Gheorghisan și Marian Ardelean.

### **Maramures**

5-6 octombrie – Sighetu Marmației  
„Europa km 0“ - festival internațional de poezie, ediția a XXXII-a.

29-30 octombrie – Cicârlău  
Festivalul național de literatură „Pro Unione“, ediția a V-a.

### **Mures**

10 octombrie – Reghin  
Festivalul de romane „Am strâns toamnă după toamnă“, ediția I.

### **Olt**

7-9 octombrie – Slatina  
„Oltenii și restul lumii“ - festival-concurs de umor, ediția a XI-a.

27 octombrie – Piatra-Olt  
„Zilele orașului Piatra-Olt“ - manifestări cultural-științifice și artistice.

### **Prahova**

1-3 octombrie – Azuga  
Festivalul „Azuga“ - manifestare cultural-artistică și sportivă complexă.

7-10 octombrie – Valea Călugărească  
„Sărbătoarea vinului“ - manifestare cultural-artistică – sesiuni de comunicări și referate, expoziții cu vânzare, spectacole muzical-coreografice. Își dau concursul formații artistice din: Valea Călugărească, Ploiești, Dumbrăvești, Vâlcănești, Draja și Berteș.

15-16 octombrie – Bușteni - Primărie  
„Zilele orașului Bușteni“ – expuneri, simpozioane, expoziții, concursuri, lansări de carte, spectacole.

18 octombrie – Florești  
„Cinstire eroilor“ - slujbă religioasă, depuneri de coroane, alocuțiuni și muzică corală, manifestare desfășurată la Monumentul eroilor neamului.

22 octombrie – Comarnic - Casa de Cultură  
Concursul de istorie locală cu tema „Comarnicul - de la prima atestare documentară (1532), până în zilele noastre“.

23-24 octombrie – Ceptura  
„Zilele Cepturei“ – simpozioane, expoziții, târguri de produse agricole, meșteșugărești și industriale, spectacole folclorice și de muzică ușoară, ediția a IX-a.

### **Sălaj**

15 octombrie – Zalău  
Simpozionul „Cultura româno-maghiară-săsească oglindită în reviste literare și media“.

21 octombrie – Zalău  
„Balul strugurilor“.

29-30 octombrie – Cehu Silvaniei  
Festivalul internațional de teatru pentru amatori „Padif“.

### **Suceava**

1-30 octombrie – Suceava și localități din județ  
„Octombrie de Bucovina“ - activități culturale complexe organizate în municipiile și orașele din județ:

- lansări de carte, expoziții de pictură, grafică, caricatură, recitaluri de poezie și muzică
- „Nicolae Labiș“ - festival-concurs național de poezie, premiere și gala laureaților, ediția a XXXVII-a.

6-9 octombrie – Suceava, Vatra Dornei, Câmpulung Moldovenesc, Gura Humorului, Rădăuți, Fălticeni și Mălini

„Ion Irimescu“ - concurs național de artă plastică, ediția a III-a.  
Organizatori: Ministerul Culturii și Cultelor, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Suceava, Consiliul Județean Suceava, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Suceava, Complexul Muzeal al Bucovinei - Suceava, Tipografia „Terra Design“ - Gura Humorului, Inspectoratul Școlar Județean Suceava, Muzeul de Artă „Ion Irimescu“ - Fălticeni, Primăria Municipiului Fălticeni, Primăria și Căminul Cultural Mălini.

### **Teleorman**

14 octombrie – Alexandria  
Simpozionul „Realizări și perspective în conservarea și promovarea folclorului teleormănean“.

### **Tulcea**

7-9 octombrie – Tulcea  
„Panait Istrati“ - concurs național de poezie și eseu, ediția a XXX-a (jurizare).

14 octombrie – Isaccea  
„Exilul românesc și literatura“ - simpozion și expoziție documentară.

### **Vaslui**

7-9 octombrie – Bârlad  
„Sărbătoarea toamnei“ - spectacole de muzică, expoziții de artă plastică, de artă populară și de produse agricole.

### **Vâlcea**

15 octombrie – Muiereasca de Sus  
„Roadele toamnei“ - sărbătoarea satului.

23 octombrie – Măldărești  
„Ziua comunei Măldărești“ - manifestări socioculturale, ediția a II-a.

## **SEMNAL**

### **Alba**

În această lună se editează lucrarea *Târnave, ape cu dor* - culegere de folclor din zona Blajului.

### **Dâmbovița**

Joi, 20 octombrie a.c., are loc lansarea CD-ului „Cultura tradițională dâmbovițeană“.

**Galati**

Revista „Dunărea de Jos“, numărul 44 din acest an, se lansează miercuri, 12 octombrie.

**Harghita**

În această lună se lansează revista Centrului Cultural Județean „Culturális Figyelő“.

**Sălaj**

Se lansează numărul 9/2005 la revistei „Caiete Silvane“ (serie nouă). În acest context are loc masa rotundă cu tema „Tradiție vs. modernitate“, organizată de redacția revistei.

**Teleorman**

Lansarea CD-ului „Hai, măi dor, măi dor, măi dor...“ al Grupului „Teleormanul“ are loc vineri, 14 octombrie.

**Tulcea**

Miercuri, 26 octombrie, se lansează volumul „Monografia localității Zebil“.

\*  
\* \*

În virtutea bunei colaborări dintre instituția noastră și instituțiile de profil din țară, adresăm rugămintea directorilor acestora, specialiștilor din domeniul culturii populare și al educației permanente de a ne trimite, până pe 15 octombrie:

- observații și propuneri de amendamente la Legea nr. 292/2003 privind organizarea și funcționarea așezămintelor culturale;
- propuneri ce urmează a fi luate în discuție în vederea elaborării Legii patrimoniului imaterial, ce se află pe agenda Ministerului Culturii și Cultelor.

Vă menționăm că, în acest sens, CNCPCCT inaugurează în acest număr o rubrică rezervată dezbaterilor pe acest domeniu (a se vedea articolul doamnei Sabina Ispas, membru corespondent al Academiei Române, directorul IEF „Constantin Brăiloiu“).

*Dezbateri*

## **Câteva observații asupra necesității elaborării unei legi privind protejarea patrimoniului imaterial folcloric**

Ultimul deceniu al secolului al XX-lea a constituit pentru Europa, ca de altfel pentru majoritatea țărilor lumii, un segment temporal de referință pentru noua configurație politică, economică, a relațiilor și strategiilor dezvoltării pe termen lung, pe traiectoria căreia urma ca ele să se situeze. Dată fiind gravitatea schimbărilor deja evidente și deosebit de rapide care au intervenit în viața tuturor locuitorilor planetei, printre cele mai discutate se află segmentul referitor la procesele mondializării sau globalizării culturale și, în strânsă legătură cu acestea, un întreg complex de procese, acțiuni și direcții de activitate prin care să poată fi teaurizate, protejate și păstrate, în memoria activă a grupurilor umane, toate acele creații, alcătuirii și descoperiri ale minții omenești care au dus la apariția și dezvoltarea diversității și specificului culturilor planetei, la marcarea identităților de orice tip, începând cu cea etnică, cea națională, cea religioasă, cea socioprofesională etc.

Marea revoluție adusă de societatea postindustrială actuală a dus la redefinirea conceptului de folclor și chiar de „societate folclorică“ a timpurilor moderne.



În ultimii 15 ani am participat la mai multe întâlniri internaționale, majoritatea organizate în colaborare cu UNESCO - București (1989), Sofia (1992), Seul (2000), *Conferințele Centrului European pentru Studiul Culturii Tradiționale* - Szekszard (1992), Bekescsaba (1997, 1998), Budapesta (1999), *Congresul Societății de Antropologie Culturală* - Manchester (1999), *Cultural Heritage and its Preservation, Traditional Discovery* - Viena (2004) etc. La toate aceste întâlniri s-au dezbătut: problematici privind procesele specifice culturii contemporane, adoptarea propunerii făcută de UNESCO pentru conservarea valorilor patrimoniale în sistemul „Living Human Treasures”, legislația privind protejerea „patrimoniului cultural imaterial al umanității” etc.

Primele intervenții și informații privind problemele acestea le-am publicat în revista „Academica”: *Folclorul - dimensiune a istoriei naționale* (An II, nr. 3, 1992) și *Folclorul - proces viu de creație* (An III, nr. 8, 1993). Am comentat cele mai recente definiții ale acestui important segment al culturii universale, care este folclorul, cea adoptată și, ulterior, îmbogățită, la Conferința UNESCO de la Paris, din noiembrie 1989, și cea acceptată de grupul de specialiști scandinavi în 1986, la conferința de la Nordic Institute of Folklore, care atunci era activ. Nu trebuie să ignorăm nici cele 21 de prezentări ale folclorului făcute de personalități recunoscute în lumea științifică internațională în domeniile folcloristicii, etnomuzicologiei, etnologiei și antropologiei culturale, cunoscute specialiștilor de pretutindeni. Numai pornind de la asemenea informații apreciam că se poate porni discuția despre felul în care poate fi gândită, elaborată și apoi supusă discuției internaționale o legislație pentru protejerea patrimoniului imaterial al umanității. De la început atragem atenția că o asemenea lege trebuie să aibă în vedere *folclorul genuin* și nu diferitele forme prin care acesta este valorificat, exploatat, prelucrat la diferite niveluri. În orice caz, legea nu trebuie să se refere la interpretii profesioniști și la repertoriile lor, nici la spectacolele de folclor sau la artizanat, acestea făcând obiectul unor alte reglementări.

„Existența produsului folcloric este legată de momentul performării, în afara acesteia neexistând folclor «în formă naturală». Folclorul genuin există numai în context specific. Reproducerea folclorului în alte contexte decât cele determinate imediat funcțional îl transformă în: folclor - obiect de cercetare științifică; folclor - obiect

de studiu în învățământ; folclor - obiect pentru divertisment și, conjunctural, sursă de informare; folclor - materie de inspirație și prelucrare în «creația de autor». În toate aceste situații folclorul nu funcționează în conformitate cu specificul pentru care socialul l-a generat, ci devine bun cultural exploatat în alte scopuri decât cele proprii funcției sale, de către persoane și instituții care au intenționalitate precisă și se presupune că dețin și mijloace adecvate pentru a o face” (Ispas, Sabina, *Cultură orală și informație transculturală*, Editura Academiei Române, București, 2003, p. 24).

Dincolo de „granițele culturale naționale” pătrund „seturi” de elemente transnaționale. Un proces de „formalizare” a imaginilor și conținuturilor mesajelor la scară continentală sau planetară este foarte activ și vizibil. Totodată, sunt vizibile activități de „piraterie culturală”, întreprinse mai ales asupra folclorului, prin care piese emblematice pentru culturile care le-au creat sunt preluate, deposedate de identitate în mod deliberat, însușite și prezentate drept creații ale altor culturi.

A devenit evident, dacă nu chiar imperios necesar, să se elaboreze și să se pună în aplicare o lege a patrimoniului imaterial.

La invitația organizatorilor conferințelor naționale privind patrimoniul material și imaterial al culturii populare, din Ministerul Culturii și Cultelor, am participat la mai multe reuniuni naționale și, la solicitarea unor reprezentanți ai aceluiași minister, cu aproape doi ani în urmă, am redactat un punctaj pe care l-am considerat util pentru discutarea unei viitoare legi a patrimoniului imaterial. Baza documentară a fost cea dobândită în cursul reuniunilor internaționale amintite, la care s-au adăugat consultarea Legii patrimoniului imaterial a Lituaniei, discutată cu specialiștii de acolo în cadrul unui schimb interacademic, și participarea la întâlnirea cu reprezentanții de la World Intellectual Property Organization de la București (2001).

Am căutat să folosesc o terminologie cât mai apropiată de cea utilizată internațional, pentru a ușura comunicarea interculturală (între altele și utilizarea termenului „imaterial”, care nu este adecvat întru totul limbii române).

Redau, în continuare, pe scurt, sugestiile despre care am amintit.

- Termeni folosiți: expresii ale culturii tradiționale, forme de exprimare a folclorului, proprietate intelectuală și culturală autohtonă, moștenire culturală intangibilă și tangibilă, cultură imaterială.

- Formele de exprimare a culturii tradiționale pot fi intangibilă, tangibilă sau o combinație a celor două.

- *Forme de exprimare a folclorului (culturii imateriale):* acele produse care conțin elemente caracteristice ale moștenirii tradiționale, cu funcție și valoare estetică (rituale și nerituale), produse și păstrate de către o comunitate sau de către indivizi prin care se reflectă dorințele lor specifice și pe care le simt ca expresii ale identității lor. Pot fi:

- *expresii verbale:* texte poetice și în proză din toate categoriile, genurile și speciile culturii orale;
- *expresii muzicale:* vocale, instrumentale, combinate
- *expresii ale mișcării:* dans, joc, dramă
- *expresii verbale ale culturii materiale (tangibile):* produse ale artei populare, pictură, gravură, sculptură, ceramică, prelucrarea metalelor, bijuterii, construcții (arhitectură), împletituri (lână, fibre, trestie, pănușă etc.), textile de orice tip, pielărie, instrumente muzicale etc.; toate tipurile de meșteșuguri în descrierea tehnologiilor de obținere, activităților, instrumentarelor, tehnicilor speciale de producere etc.

Cultura imaterială include suma tuturor caracteristicilor creației colective transmise de-a lungul existenței generațiilor, actualizată constant, capabilă să conserve identitatea de grup (națională, etnică), conștiința apartenenței la ea și a specificului zonal.

(*Folclor* = cunoștințele tradiționale colective realizate de creativitatea și fantezia umană. Aceste cunoștințe, în anumite cazuri, se manifestă prin forme expresive culturale, prin care se și transmite folclorul. Folclorul se creează continuu în situații de performanță, demarcate de trăsături individuale. Folclorul se transmite, mai ales, prin cuvinte și acțiuni, dar și prin artefacte cum ar fi mâncarea, îmbrăcămintea, arta și construcțiile în care se pot găsi simboluri care sunt folclor. Variabilitatea în conținut și formă rezultă din transmiterea orală, care dă caracteristici pertinente folclorului. Chiar și forme scrise sau colportate prin mass-media sunt folclor, într-un sens modern, extins. Termenii *tradiție* și *folclor* numai parțial au aceeași cuprindere. Folclorul reflectă viziunea asupra lumii a diferitelor grupuri și trasează reperele identității acestor grupuri).

Expresia culturii imateriale este particularizarea, prin variante concrete, a *tipurilor și modelelor abstracte specifice*.

Identificarea lor se face prin alcătuirea unui document folcloric sau etnografic care să conțină coordonatele specifice ale tipului, modelului obținut ca urmare a colaborării dintre interpret (informator, creator), culegător (cel care fixează și ordonează caracteristicile modelului), instituție păstrătoare (arhivă multimedia).

*Documentele*, produse pe diferite tipuri de suporturi de către specialiști avizați, trebuie să certifice o vechime de minim 30 de ani a creației considerată **tip**, o arie de răspândire și frecvență care să îndreptățească includerea tipului respectiv între valorile patrimoniului cultural imaterial. Pentru determinarea pieselor de patrimoniu imaterial trebuie alcătuite de către specialiști *liste în conformitate cu tipologiile publicate* în cadrul Colecției Naționale de Folclor (16 volume publicate și 10 manuscrise) pentru întreg teritoriul românesc. Acestea sunt cele mai complete și sistematizate indexuri din România. Lor li se adaugă sistematizările realizate în muzee și biblioteci naționale.

Moștenirea culturală se manifestă printr-un permanent proces de producție care este cumulativ și inovativ. Este integrată organic naturii, adaptată pentru supraviețuire, dezvoltare și creștere, dacă este necesar, imitare și reproducere - inovație și creație în cadre tradiționale.

*Statul român* se angajează:

- să protejeze cultura imaterială, în toate formele ei de exprimare și în toate tipurile de limbaje specifice folosite pentru materializare, la români și alojeni;
- să identifice, conserve și să ajute la crearea documentelor pentru fiecare tip de limbaj;
- să sprijine și să protejeze instituțiile naționale angajate în procesele de identificare, conservare și sistematizare a formelor tip de manifestare a culturii imateriale, exprimate prin toate limbajele;
- să asigure accesul tuturor purtătorilor de cultură imaterială la cunoașterea exemplarelor tip (de patrimoniu, reprezentative);
- să asigure dezvoltarea cercetării fundamentale în toate domeniile de exprimare a culturii imateriale;
- să sprijine educarea tuturor membrilor societății în procesul de cunoaștere a tipurilor reprezentative ale culturii imateriale;

- să creeze condiții pentru păstrarea tipurilor reprezentative în mediul genuin;
- să asigure procesul de transmitere a valorilor tip ale culturii imateriale la nivel național și universal;
- să sprijine protecția tipurilor reprezentative ale culturii imateriale românești în comunitățile purtătoare din afara granițelor;
- să organizeze, ritmic, întâlniri ale experților pentru constatarea stadiului concret în care se află cultura imaterială în diverse momente istorice;
- să sprijine instituțiile deținătoare de documente tip (model); să își implementeze strategiile de conservare și diseminare a valorilor;
- să apere tipurile de cultură imaterială de orice fel de exploatare nelocală, ideologică, comercială, deturmare a sensurilor, prelucrări abuzive care ar atrage deformarea mesajului de bază al tipului, piraterie locală și internațională, alte tipuri de prejudicii;
- să sprijine programe pe termen lung pentru cercetarea culturii imateriale, identificarea creatorilor și a valorilor de referință;
- să asigure burse pentru formarea specialiștilor cercetători în domeniul culturii imateriale, după absolvirea unui institut de învățământ superior.

*Instituții deținătoare de documente tip pentru cultura imaterială:*

- arhive multimedia, muzee, biblioteci;
- instituții de cercetare științifică;
- organizații neguvernamentale care respectă criteriile de apreciere a valorii și exigențele impuse de reperele tipologice științifice.

*Instituțiile care creează documente ale culturii imateriale, gestionează aceste documente, le teaurizează, cercetează, interpretează și valorifică sunt obligate:*

- să respecte criteriile științifice naționale și internaționale de apreciere a valorii și de alcătuire a documentelor de cultură imaterială;
- să alcătuiască întregul sistem de caroteci și fișe solicitat de metoda științifică prin care a operat, pentru identificarea fiecărei piese de cultură imaterială;
- să asigure condiții optime fiecărui purtător al unei valori tip a patrimoniului culturii imateriale care să o ferească de degradarea fizică, dar și de utilizarea frauduloasă;

- să elaboreze și să pună în aplicare programe ritmice pentru cercetarea stadiului în care se află tipurile specifice ale culturii imateriale;
  - să publice științific, pentru a evita diletantismul și contrafacerea, rezultatele studiilor fundamentale;
  - să organizeze, ritmic, manifestări cu caracter științific și aplicat pentru actualizarea și îmbogățirea perspectivelor din care este privită cultura imaterială;
  - să sprijine introducerea cunoștințelor de cultură imaterială în curriculum-ul școlar;
  - să alcătuiască lista cu tipuri valorice și să o actualizeze, de câte ori este cazul, pentru a putea oferi substanță aplicării legii patrimoniului imaterial;
  - să fixeze mecanismele și procedeele de protejare extraterritorială a formelor de exprimare a folclorului;
  - să protejeze, atunci când se solicită, confidențialitatea informației dobândite în timpul culegerii și identitatea informatorului.
- Arhivele multimedia neconvenționale (de folclor) - instituții în care sunt colecționate, fixate („înghețate“), inventariate și teaurizate cele mai importante piese ale patrimoniului cultural folcloric (imaterial, oral) prin fixare pe diferite suporturi materiale de tip audio sau video, manuscris, imagine.

Tipuri de suporturi incluse în colecții - fiecare este supus legii patrimoniului material și imaterial (cilindri de fonograf, benzi de magnetofon, toate tipurile de discuri, peliculă cinematografică pe 16 mm, clișee pe sticlă, filme foto tip laica, diapozitive, unele fotografii, manuscrise, schițe, cartograme, chinetograme); un regim paralel vor avea: casetele audio și video, CD-urile etc., toate tipurile de suporturi moderne, care nu sunt încă verificate ca posibilitate de conservare și fidelitate a redării.

*Dreptul de proprietate:*

1. cel care a proiectat și finanțat culegerea și a obținut de la informator (creatorul popular) dreptul de copyright (folosință) poate fi instituție sau persoană particulară; achiziționarea culegerilor particulare de către instituții prevede și dreptul de copyright (folosință) și drepturi conexe;

2. specialistul care a proiectat și realizat culegerea;

3. interpretul care este creatorul de drept și proprietarul creației sale.

Se recomandă reluarea procedurii care a funcționat până în 1989, când pe lângă Arhiva de Folclor a Institutului de Etnografie și Folclor din București a funcționat Depozitul legal de imprimate sonore și publicații pentru completarea fondului național de publicație de folclor (cultură imaterială). Depozitul legal a funcționat 50 de ani pe lângă instituția amintită.

Protejarea patrimoniului imaterial se face din două perspective: cea a creației în sine, genuine, și cea înmagazinată în arhive (instituții care teaurizează) specializate multimedia. În cea de-a doua categorie trebuie să se aibă în vedere și legea arhivelor și legea de protejare a patrimoniului material pentru suporturile pe care sunt consemnate documentele de cultură imaterială.

Protejarea se va face numai la folclor, nu și la lucrările inspirate din folclor care se încadrează într-o altă lege.

Protejarea patrimoniului imaterial are în vedere *numai folclorul genuin, nu și pe interpreții profesioniști, ansambluri, produse de prelucrare a creației folclorice etc.*, care se supun altor legi ale creației și dreptului de proprietate intelectuală.

Atragem atenția că orice legislație în domeniul culturii imateriale trebuie să aibă flexibilitate, astfel ca să nu împiedice procesul firesc al dezvoltării, nașterii și evoluției produsului folcloric, să nu închidă într-un „ghetou“ cultural un fenomen de care depinde însăși conservarea identității. Totodată, este evident că orice amatorism în ceea ce privește competența în aprecierea calității de a fi „valoare de patrimoniu imaterial“ a oricărui tip de fenomen poate fi dezastruoasă pentru cultură.

*Observații:*

- Creația muzicală folclorică poate fi înmagazinată și manipulată abuziv prin mijloace electronice, exploatată, pe noile produse fiind cerute drepturi de copyright !

- Creația muzicală folclorică este însușită abuziv de alte culturi, uneori limitrofe. Creațiile unor interpreți reprezentativi pentru o cultură au fost preluate și introduse în circuit universal și depersonalizate.

- Instrumentele tradiționale au devenit obiecte de comercializare și datorită cerințelor pieței le-au fost schimbate caracteristicile, mai mult sau mai puțin semnificativ !

- Tradițiile orale - narative de orice fel, poetice de orice fel (basmе, legende, cântece epice și lirice, rituale) - au fost înregistrate, publicate, traduse, prelucrate de către străini și au devenit obiecte comerciale care în timp au pierdut referința de identitate culturală și sunt exploatate tendențios, sensul lor fiind deformat în interpretări abuzive.

- Motive folclorice emblematicе pentru spiritualitatea românească au fost folosite drept surse pentru caricaturi, produse comerciale de calitate mediocră, librete dramatice vulgare etc.

**Dr. Sabina ISPAS**

Director – IEF „C. Brăiloiu“



„Lemnul – tradiție și modernitate“  
București, Galeria Etaj 3/4, noiembrie  
2002

## *Programe de cercetare*

### Valori actuale ale culturii populare religioase

## **Sfânta Cruce în tradițiile românilor**

În ziua de 14 septembrie este prăznuită Înălțarea Sfintei Cruci sau Ziua Crucii, cum este ea numită în popor, o mare sărbătoare a românilor și a întregii creștinătăți.

În această zi se sărbătorește Înălțarea Sfintei Cruci în cetatea Ierusalimului. Sfânta cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul a fost căutată de Sfânta împărăteasă Elena după Edictul de la Milano, prin care se dădea libertate creștinismului, punându-l în rând cu celelalte religii ale Imperiului Roman.

Trimișii imperiali au căutat Sfânta Cruce în dealul Golgotei, găsind trei cruci: una a Mântuitorului și două ale tâlharilor împreună-răstigniți cu El. Pentru a cunoaște care dintre cele trei cruci este cea pe care a fost răstignit Hristos, ei au atins cele trei cruci de o femeie gârbovă, care, la atingerea sfintei cruci a Mântuitorului, s-a vindecat. Apoi au atins crucea Domnului de un mort, care a înviat.

Dar nu numai astfel s-a proslăvit Sfânta Cruce. În fiecare an, în ziua de 14 septembrie ea se înălța la Ierusalim, pentru a putea fi văzută de toți oamenii. În această mare zi, după vreo 300 de ani de la aflarea cinstitei cruci, Maria Egipteanca, o desfrănată din Alexandria, a mers la Ierusalim pentru a participa la marea sărbătoare, când cinstita cruce era înălțată la vederea tuturor oamenilor. Și se

spune că o putere nevăzută a oprit-o să intre în biserică, datorită multelor ei păcate. Atunci, după o rugăciune stăruitoare, ea s-a învrednicit să intre și să sărute Sfânta Cruce, făgăduind că va duce o viață sfântă și plecând pentru totdeauna în pustia Iordanului, unde s-a și săvârșit din viață într-o mare sfințenie.

Pentru români, Ziua Crucii este și ea un simbol. Tradiția vorbește despre câteva sfinte cruci crescute din pământ, prin minune, între care cele mai cunoscute sunt crucile de la Dervent, despre care se spune că au ieșit din pământ pe mormintele a trei martiri. Acestea sunt tămăduitoare, făcătoare de minuni.

În poporul român, sfânta cruce este considerată a fi semnul biruinței asupra diavolilor. Se face semnul crucii la începerea lucrului, la plecarea la drum, pe aluat și deasupra cuptorului unde se coace acesta, pe locurile dureroase sau bolnave, în caz de primejdie, la trecerea pe lângă cimitir sau pe lângă biserici, în caz de spaimă etc.

Semnul sfintei cruci se pune la răscruci sau la porțile oamenilor, pe fântâni și biserici. Puterea ei sfințitoare este recunoscută oriunde prezența ei binecuvântează oameni, locuri, materia, văzduhul, lumea întreagă.

Sfânta cruce străjuiește mormintele răposaților, este dăruită participanților la botez ca semn al sfințirii omului, binecuvântează cununia. În semnul crucii se pun împletite cununile de spice la Rusalii, care apoi se așază la prapurii din biserici, în anumite zone



Fotografie din Arhiva CNCPTC

ale țării. O serie de pâini rituale se fac în semnul crucii (pasca, anumiți colaci pentru parastase etc.).

Sfânta cruce se întâlnește chiar și acolo unde prezența ei nu este binevenită din punct de vedere creștin, fiind uneori profanată în ritualurile magice.

După întoarcerea la credință a oamenilor, în ultimii ani, sfânta cruce este prezentă tot mai mult în viața lor, ca semn al sfințeniei, pavăză împotriva răului, semn al biruinței asupra morții, a diavolului și a păcatului. Ea este cinstită prin punerea la loc de cinste, prin cântări și rugăciuni liturgice sau populare.

**Dr. Iuliana BĂNCESCU**

*Breviar*

## **Crizantemele nu vor mai avea același farmec în nici o toamnă...**

Teleormanul, vatră folclorică destul de puțin explorată, rămâne un spațiu de o dimensiune spirituală impresionantă. Tocmai de aceea, multe personalități au desfășurat o bogată activitate de cercetare și de conservare a valorilor etnofolclorice, teaurizând creații artistice valoroase, care au intrat în patrimoniul etnofolcloric românesc. Din rândul acestor cercetători îi amintim pe: Doina Dascălu Ișfănoni, Gheorghe I. Neagu, Iordan Datcu, Emilia Comișel, Horia Barbu Oprișan, Mioara Bâtcă și D. D. Stancu, dar și pe interpreții: Floarea Calotă, Ileana Mărgărit, Maria Udrică, Ion Lăceanu, Ion Duca, Alexandru Mica și, nu în ultimul rând, Liviu Vasilică.

Liviu Vasilică a fost unul dintre cei mai valoroși interpreți ai folclorului nostru, care a pus accent pe valorile tradiționale, izvorâte din dragostea de neam și de limbă, pe sinceritatea și puritatea sufletului omului simplu. Acesta a știut dintotdeauna să-și definească identitatea cu tenacitatea cu care a luptat pentru libertatea neamului și cu mândria cu care a păstrat specificul local.

Liviu Vasilică a fost un neobosit culegător de folclor, un neîntrecut prelucrător al nestematelor populare, aplecându-se cu pricepere și dăruire asupra cântecului și a costumului popular. A știut să valorifice și să dea noi valențe cântecului de cătănie și haiducie și, în același

timp, doinelor și cântecelor de dragoste specifice zonei pe care o reprezenta.

Grupul vocal „Teleormanul” a reușit, cu pasiune, talent și dragoste pentru cântecul popular, să devină reprezentativ pentru folclorul românesc, susținând spectacole în toate zonele țării și fiind invitat în emisiuni TV. Grupul „Teleormanul” a fost înființat în urmă cu 20 de ani, inițiatorul său fiind tot Liviu Vasilică, care a coordonat acest colectiv, ce astăzi îi poartă numele. Împreună cu Ansamblul de cântece și dansuri, Grupul „Teleormanul” a devenit o prezență permanentă în viața culturală a județului.

După pierderea celui care a fost mentorul grupului, membrii acestuia au încercat și, spunem noi, în cea mai mare parte au reușit să continue ceea ce începuseră atât de frumos. A fost o luptă crâncenă, din care acum au ieșit învingători, reușind să editeze primul CD, intitulat „Hai, măi dor, măi dor, măi dor...”.

Consecvent cultului pentru valoare, „Teleormanul” oferă iubitorilor cântecului popular un mănunchi de 20 piese. Cântece foarte cunoscute, precum „Hai, hai cu tresioara”, „Aș muri, dar nu acuma” sau „Fir-ai tu să fii de murg”, se regăsesc pe acest album într-un nou veșmânt orchestral, fără vocea regretatului Liviu Vasilică. CD-ul mai cuprinde și piese noi, în primă audiție în varianta interpretativă de grup.

În continuare, vom spicui câteva din gândurile unor specialiști în domeniul folclorului, colaboratori ai lui Liviu Vasilică și ai Grupului „Teleormanul”:

● *Sunt sigură că de acolo, „de sus”, Liviu Vasilică se bucură, așa cum, sper, se vor bucura toți iubitorii de folclor care vor asculta cântecelele de pe acest CD, spunea etnomuzicologul Steluța Popa.*

● *Grupul „Teleormanul” a crescut la rădăcina unui stejar falnic. Liviu Vasilică a redescoperit folclorul teleormănean căutând la izvoare, la bătrânii lăutari și a creat un stil unic de interpretare, asigurându-și un loc printre stele... A adunat de prin Câmpia Burnasului toți tinerii talentați și i-a numit simplu Grupul „Teleormanul”. Poate că s-a grăbit prea mult și a vrut să facă totul dintr-o dată, de aceea a plecat să se odihnească. Grupul „Teleormanul” continuă drumul deschis de el, cu aceeași dăruire și respect pentru valorile autentice, afirma, în aceeași manieră, Florentina Satmari.*

● *Floarea Calotă vine să completeze: Bărbații aceștia parcă vin de la coasă sau de la cătănie. Îi privesc, îi ascult și mă minunez. Cântă și încalcă țărănește bălănușii, murgii și sirepii istoriei; cântă și frâng pâinea pe genunchi, cântă și beau vinul din ploscă, învârtesc fecioarele și femeile în sârbele pământului care i-a născut... și cântă sub petecul lor de cer. Îți limpezesc ochii și sufletele de durere când unul de-al lor pleacă dincolo. Plâng și cântă. Cântă cu glasurile lor sănătoase, bărbătești, ca și trupurile lor frumos întocmite de Dumnezeu. Străbat clipa și o înfloară. Ei sunt frații mei de cruce, de pământ, de lacrimă și lumină.*

**Iuliana CĂRNARU**  
CJCPCT Teleorman



**Grupul vocal „Teleormanul”, județul Teleorman**  
Fotografie din Arhiva CJCPCT Teleorman

*In memoriam***Gheorghe C. Mihalcea**

Ne-am despărțit, de curând, de unul dintre cei mai apreciați și iubiți fii ai meleagurilor dobrogene, prof. pr. dr. Gheorghe C. Mihalcea, personalitate recunoscută pe plan național, pentru care folclorul a însemnat dragoste, cunoaștere, urcuș și credință.

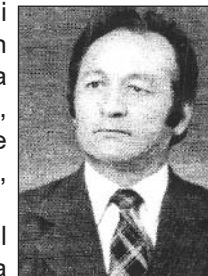
Născut la 19 septembrie 1938 în comuna Dăeni, județul Tulcea, urmează studii teologice la Buzău, în cadrul Seminarului teologic „Kesarie Episcopul“, terminate apoi la București. Se înscrie, în continuare, la Facultatea de Filologie a Universității București, pe care o absolvă în 1972. Profesorii Nicolae Trifănescu și N. Lungu îi trezesc interesul pentru folclor și culegerea sistematică a acestuia.

Profesor la Seminarul din Buzău și la școala generală din comuna Horia (Tulcea), devine doctor în filologie cu teza „Poezia colindelor - imagine a vechii culturi românești“, în 1983.

Gheorghe Mihalcea s-a înscris printre profesorii și preoții din mediul rural atașați de valorile spirituale ale zonei sale de origine (Dăeni - Horia), punând cele mai valoroase rezultate în slujba folcloristului.

În perioada 1971-2005 a publicat 14 volume de folclor (balade, colinde, obiceiuri, basme), de la „La fântâna de sub deal“ (1971), la „Pe buhaz de mare“ (1980) și până la „Sus, în slava cerului“ (2000)

și „Prin pometul raiului“ (2001), în ultimii ani oprindu-se asupra repertoriului de narațiuni în proză: „Fluierul de izbândă“ (2003), „Fata de la izvorul limpede“ (2003), „Vâr-Viteaz“ (2004), „Voinic la trei castele“ (2004). A scris nenumărate studii și articole publicate în revistele „Tomis“, „Analele Tulcei“, „Sinteze“, „Datina“.



A avut cultul familiei, al adevăratei prietenii și al întâlnirilor deosebite. Gazdă primitoare a interlocutorilor săi (deținători de folclor ori lăutari de excepție), i-a promovat pe rapsodul Nedelcu lordache Trandafir și pe vioristul Mihalache Vlădilă, în înregistrări deosebite ale repertoriului de nuntă.

Cea de-a doua pasiune a sa, pictura, l-a purtat prin țară și străinătate (Franța, Canada), dar reconstituirea și conservarea patrimoniului cultural autohton, etnofolcloric și de creație, în spiritul etnologic de cunoaștere și de revigorare *in situ*, îl determină să înființeze Asociația Culturală „Dobrogea“, cu sediul în comuna Horia. Sute de pagini rămase în manuscris își așteaptă editarea; ele sunt și vor fi o permanentă invitație la viață.

Despre Gheorghe C. Mihalcea au semnat aprecieri, în decursul anilor, Al. I. Amzulescu, Gheorghe Oprea, Iosif Herțea, Iordan Datcu, Nicolae Constantinescu, Narcisa Știucă.

Moartea fizică e solitară, iar cea spirituală nu există. Personalitatea profesorului preot Gheorghe Mihalcea, luminoasă și optimistă, rămâne un reper în istoria folcloristicii românești.

Dumnezeu să-l ierte, să-l bucure și să-l odihnească în pace !

**Olimpiu VLADIMIROV**  
Director – CJCPCT Tulcea



## *Noi apariții editoriale*

### **Traian Zorzoliu, Fântânile drăgăneștenilor, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Olt, 2005**

L-am cunoscut în vara aceasta, cu prilejul Taberei de creație „Maestru și ucenic“ de la Caracal, unde a ales să predea elevilor dornici să se perfecționeze în practicarea meșteșugurilor populare jocurile aproape uitate ale copilăriei. Pe măsură ce-l ascultam vorbind, deveneam fascinată de personalitatea sa, a cărei prezență părea a fi familiară numeroaselor domenii științifice.

Cine îl cunoaște pe Traian Zorzoliu, căci despre dumnealui este vorba, recunoaște, desigur, și stilul său: acela al simplității decantate din profunzimi, al clarității izvorâte din rezolvarea complicatelor

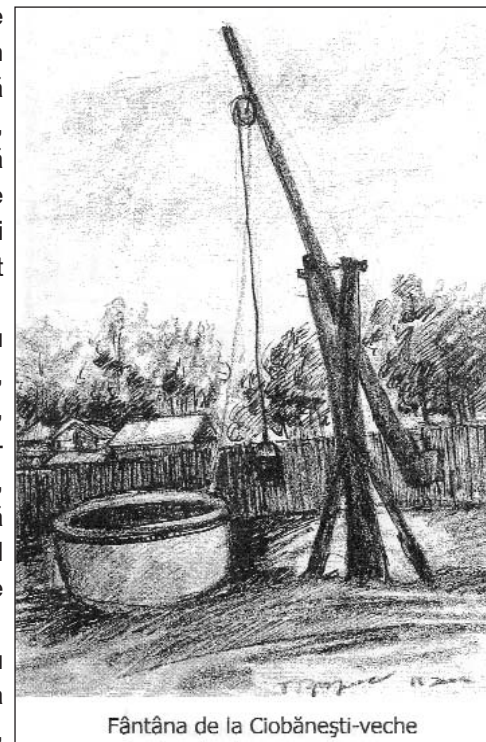
„hățișuri“ ale vieții, ale științei și ale artei. Prin firescul atitudinii, adică prin felul său de a fi, profesorul pare că predă lecții din cele mai diferite materii, ale căror „pilde“ îți rămân întipărite în suflet definitiv.

Domnul Traian Zorzoliu nu este numai istoric, etnolog, geograf, lingvist, muzeograf, geolog, arheolog, ci și artist plastic, lucrările sale de pictură sau grafică recompunând în manieră artistică proprie o întreagă lume.

Interesul pentru locurile natale (comuna Stoicânești, județul Olt), precum și pentru acelea care „l-au adoptat“ (Drăgănești-Olt) l-a determinat să se aplece cu seriozitate și cu minuție către cercetarea acestora.

Dovada o reprezintă următoarele lucrări tipărite: *Casa de la țară, Cronica neamului Zorzoliu, Monografia orașului Drăgănești-Olt, Bisericile orașului Drăgănești, Neamurile drăgăneștenilor, Istoria orașului Drăgănești în documente* etc.

Cunoașterea profundă a istoriei locale și a personalităților ei, precum și respectul și datoria „de a da seama“, asemenea cronicarilor, asupra trecutului, l-au determinat ca în afara paginilor scrise, să fie fondatorul mai multor muzee precum: Muzeul Câmpiei Boianului din Drăgănești-Olt, Muzeul Mănăstirii Brâncoveni-Olt, Casa memorială „Nicolae Titulescu“ din comuna Titulescu, județul Olt.



Fântâna de la Ciobănești-veche

Acelorași atitudini și preocupări li se datorează și apariția altor lucrări, precum: *Bisericile Petculești, Nicolae Titulescu și județul Olt (album), Pagini din cronica unui neam, Biserica Adormirea Maicii Domnului, Repertoriul arheologic al Câmpiei Boianului, Arta populației Gumelnița etc.*

Cât privește Fântânile drăgăneștenilor, lucrare editată în cursul acestui an de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Olt, putem afirma, fără teama de a exagera, că reprezintă ea însăși o sursă de apă vie, ce izvorăște din tot atâtea domenii prin care șerpuiește mai apoi cunoașterea cercetătorului înveterat.

De la apa din mitologie, până la cea din fântâna lui Krehan Artur sau din cișmeaua lui Popete străbați, într-un volum redus de pagini, „fluvii” de învățăminte.

Profesorul Traian Zorzoliu transformă prin datele directe și personale ale cercetării sale fiecare fântână din Drăgănești într-un adevărat monument, soclul fiind construcția teoretică, iar corpul propriu-zis - descrierea în amănunt a fiecărui „exemplar”, însoțită de reconstituirea grafică, ce conferă „greutate” artistică și unicitate lucrării în ansamblul ei.

Volumul se constituie într-o monografie a fântânilor din Drăgănești-Olt, în relație cu istoria, cu obiceiurile, cu folclorul, cu evenimentele în timp și cu statistica.

Referitor la acest din urmă aspect, autorul oferă, cu date sigure și observații pertinente, situația fântânilor din Drăgănești-Olt la data de 28 august 2002, precum și situația fântânilor din fosta comună Comani, actual cartier al orașului Drăgănești-Olt în anul 2002, însoțită de lista meșterilor fântânari. Lucrarea se încheie cu un glosar de termeni, a căror explicație este bine venită pentru înțelegerea deplină a domeniului abordat.

Profesorul Traian Zorzoliu izvodește pagini închinat apei și fântânarilor, dar mai ales poveștilor „spuse” de fântâni de-a lungul vremurilor și evenimentelor la care au fost părtașe.

lată, de exemplu, ce „grăiesc” Cișmelele Afumaților - Cișmeaua de la Pena, Cișmeaua de la Florică Mocioacă sau Fântâna din strada Foișor.

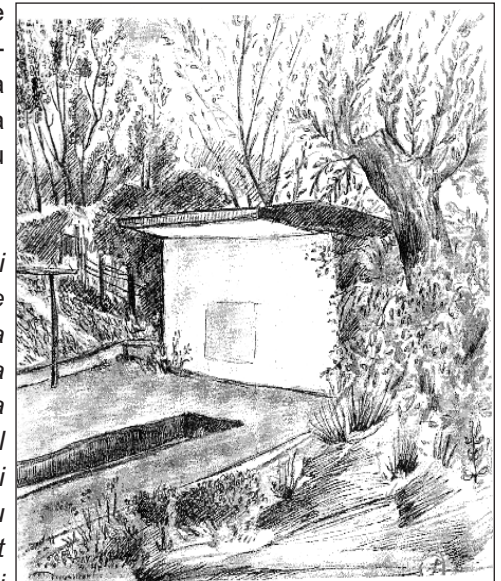
### **Cișmelele Afumaților**

*După la doilea război mondial, zona gării actuale de la Drăgănești era nelocuită. Existau câteva case răzlețe, restul era teren agricol. Prin jurul anului 1940, în zona gării aveau bordeie: Alexandru Purcărea, Tudor Berechet (Miciță), Nae Crăciun și alții. Case noi aveau: Năstase Gh. Daibucată și Tudor Buzatu. Apa potabilă se aducea de la izvor sau de la cele câteva cișmele.*

*La capul dinspre Sâi era cișmeaua lui Florică Mocioacă, Pena și Sandu Ghirghiu.*

**Cișmeaua de la Pena.** *Astăzi este o ruină, dar apa este bună de băut. Lângă ea s-au descoperit ruinele unei așezări neolitice - Gumelnița și ceramică Dridu, iar la cca. 50 de pași spre nord sunt rămășițele unor așezări medievale.*

**Cișmeaua de la Florică Mocioacă.** *Este legendarul izvor despre care pomenește scriitoarea Elena Dendea, în cartea sa „Sub nucul de lângă vie”: că lancu Jianu și Tudor Vladimirescu au poposit pe aceste meleaguri și au băut apă din el (din amintirile mamei Gherghina, bunica scriitoarei). Astăzi cișmeaua este neamenajată, dar apa este potabilă.*



Cișmeaua de la Dogaru Nicu

**Fântâna Manoleștilor**, str. Foișor. Era în dreptul casei lui Manolescu, peste drum de Tobă Vasile. Fântâna a fost făcută de boierii Manolești. Avea cumpănă. La construirea ei au contribuit, pe lângă Iancu Manolescu, Iancu Tobă, Vasile Burticel și Tămbălău Ștefan. Puțul era din colaci de piatră cioplită, cu o adâncime de 12 metri. Se zice că lucrarea s-a terminat în anul 1910. Acum 20 de ani, Ștefan Tămbălău când scotea apă a fost agățat de ciutură și s-a înecat. De atunci fântâna a fost părăsită și mai târziu astupată.

Lucrarea lui Traian Zorzoliu, de știință și de artă deopotrivă, este ca o fântână adâncă din care putem „scoate” multe învățăminte, dintre care acela de a reconstitui civilizația materială din „fragmentele” care dăinuie încă în jurul nostru mi se pare a fi o urgență și o datorie.

**Drd. Corina MIHĂESCU**